

VEDLEGG 1

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
22/5223 - INB

Dato
19 .10.2022

Dokument 8: 277 S (2021–2022) – Representantforslag om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området

Jeg viser til brev av 30. september 2022 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen, der jeg blir bedt om en vurdering av representantforslaget om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad, jf. dok. 8: 277 S (2021–2022).

Regjeringen ønsker å legge til rette for lovlige og nødvendige bevegelser over landegrensene, herunder ønsket arbeidsinnvandring. For å oppnå regjeringens mål er det viktig at arbeidssaker behandles raskt, og at informasjon til arbeidsinnvandrere og tjenesteytere er tilgjengelig og helhetlig.

Jeg er opptatt av at saksbehandlingstidene i utlendingsforvaltningen skal kortes ned og har stor forståelse for at lang saksbehandlingstid er en ulempe for næringslivet. Nettopp derfor jobbes det for å ta unna restansene av eldre saker i denne porteføljen, samtidig som nye saker skal behandles fortløpende. I tildelingsbrevet til Utlendingsdirektoratet (UDI) for 2022 er det uttrykt en forventning om at UDI, i samarbeid med politiet, jobber for at saksbehandlingstiden for nye søknader om oppholdstillatelse som faglært normaliseres til om lag 30 dager, slik det var før 2020, og at antallet ubehandlede saker reduseres.

Saksbehandlingstidene i utlendingsforvaltningen er fortsatt preget av det økte oppgaveomfanget som traff utlendingsforvaltningen under pandemien, herunder oppgaver relatert til innreiseregelverket. Siden innreise til Norge for mange grupper av søkere periodevis ikke var mulig under pandemien, ble også flere porteføljer av søknader stilt i bero inntil innreise igjen var mulig. Dette bidro imidlertid til at den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden økte og at restanser ble bygget.

Det er samtidig viktig å presisere at da innreiserestriksjonene gjaldt, så prioriterte UDI saker hvor innreise til Norge var mulig. Dette bidro til verdiskaping for norsk næringsliv. Resultatet av denne prioriteringen var også at de gruppene hvor innreise var mulig fikk kortere ventetid enn hva som ellers var normalt. De søknadene som ble satt på vent fordi innreise ikke var mulig, fikk derimot lenger ventetid.

Etter at innreiserestriksjonene ble opphevet har utlendingsforvaltningen jobbet for å normalisere saksbehandlingstidene. Håndteringen av ankomstsituasjonen som følge av krigen i Ukraina har imidlertid preget utlendingsforvaltningen inneværende år og bidratt til at ressursituasjonen i utlendingsforvaltningen fremdeles er presset.

Etter at innreiserestriksjonene ble avviklet har UDI jobbet med å ta unna nettopp de sakene som ble satt på vent. Dette jobber UDI fremdeles med. Når det fattes vedtak i disse eldre sakene, slår dette negativt ut på statistikken over gjennomsnittlig saksbehandlingstid.

UDI rapporterer at ved utgangen av andre tertial 2022 er antall ubehandlede arbeidssaker redusert med rett under 800 saker, selv om antallet innkomne saker har økt utover prognosen. Av disse er 330 faglærtsaker.

Av faglærtsakene som så langt er behandlet i 2022 er 27 prosent behandlet innen 30 dager. Dette er en nedgang siden første tertial og skyldes at UDI har fattet vedtak i mange eldre saker som drar den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden opp. Når denne delen av restansen er nedbygd, vil ventetiden gradvis nærme seg 30 dager. UDI forventer at de vil komme dit i løpet av høsten.

I bakgrunnen for representantforslaget står det bl.a. følgende i avsnittet om tidlig arbeidsstart: «*Ordningen bør vurderes forbedret ytterligere, blant annet slik at arbeidstaker som leverer søknad om oppholdstillatelse, selv kan søke om tidlig arbeidsstart*». Jeg gjør oppmerksom på at med dagens ordning kan også arbeidstakerne be om tidlig arbeidsstart i de tilfellene der de selv fremmer søknad fra Norge.

Nedenfor går jeg nærmere inn på representantenes forslag:

1. *Stortinget ber regjeringen legge til rette for å ta i bruk ny teknologi for raskere saksbehandling i utlendingsforvaltningen*

UDI har lenge jobbet for så stor grad av digitalisering som mulig innenfor de budsjetttrammene som gjelder. UDI har imidlertid en omfattende IKT-portefølje både knyttet til drift, vedlikehold og utvikling av nasjonale IKT-systemer i utlendingsforvaltningen, samt oppfølging av våre Schengen-forpliktelser knyttet til felles IKT-systemer. Utlendingsforvaltningen er også i stor grad preget av hendelser internasjonalt som kan påvirke behovene knyttet til IKT, hvor et nylig eksempel er at UDI raskt greide å få på plass delvis automatisert saksbehandling for de fleste søknader om midlertid kollektiv beskyttelse for ukrainere.

I tillegg jobber UDI, sammen med øvrige aktører i utlendingsforvaltningen, med en omfattende konseptvalgutredning for å vurdere behov for ytterligere modernisering av IKT-systemene.

Faglærte arbeidstakere tar ofte med seg familiemedlemmer til Norge. For familiemedlemmer av faglærte har UDI utviklet en automatisert løsning, som kan behandle en stor del av søknadene fra familiemedlemmer til faglærte.

På denne bakgrunn mener jeg derfor at forslag 1 allerede er fulgt opp. Det må samtidig påpekes at lovverket og kontrollhensyn innenfor de enkelte porteføljene av saker innenfor utlendingsforvaltningen, innebærer at ikke alle sakstyper egner seg for f.eks. automatisert saksbehandling.

2. Stortinget ber regjeringen vurdere forenklinger i saksbehandling for personer som søker fornyelse av arbeidstillatelse

UDI har i tildelingsbrevet for 2022 fått i oppdrag å spille inn forslag til regelverksendringer som legger til rette for effektivisering og digitalisering. Noen forslag til endringer vurderes fortløpende av de ansvarlige departementene. UDI vil imidlertid levere en større gjennomgang i forbindelse med sin årsrapport for 2022. I denne sammenheng vil det også ses på mulige forenklinger i saksbehandlingen av søknader om fornyet oppholdstillatelse på grunn av arbeid.

Departementet har også satt i gang et tverretatlig arbeid for å identifisere utfordringer i saksflyten i utlendingssaker med sikte på å iverksette forbedrings- og effektiviseringstiltak som bidrar til å redusere saksbehandlingstidene. I den forbindelse ses det også på muligheten for flere oppmøtefrie og automatiserte prosesser, f.eks. ved søknad om fornyet oppholdstillatelse. For å kunne automatisere flere søknadsprosesser kreves det imidlertid endringer i IKT-systemene.

Jeg forventer samtidig at UDI prioriterer å behandle saker for å oppnå målet om at personer får sin sak behandlet uten ugrunnet opphold. UDI må kutte ventetiden for brukerne gjennom å forbedre prosesser og bruke teknologi innovativt. Jeg har tillit til at UDI, sammen med politiet, jobber for å finne de beste tiltakene for mest mulig effektiv saksbehandling innenfor de rammene som er gitt av Stortinget og departementet.

Samlet sett mener jeg derfor at også forslag 2 er fulgt opp.

3. *Stortinget ber regjeringen utrede og gjennomføre endringer som sikrer at ordningen med tidlig arbeidsstart kan tilgjengeliggjøres og forbedres*

Når det gjelder representantenes forslag 3 sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet i juni 2022 et oppdrag til UDI og Politidirektoratet (POD) om å vurdere og foreslå forbedringstiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart, slik at den blir mer ressurseffektiv og brukervennlig.

Etatene har levert innspill til kortsiktige tiltak som viser at det dessverre ikke finnes noen rask løsning som øker bruken av ordningen uten at det vil gå utover kapasiteten til søknadsbehandlingen som sådan. Det er derfor mest hensiktsmessig å vurdere om ordningen kan innrettes på en mindre ressurskrevende måte fremover. Etatene skal vurdere og forslå langsiktige endringer i ordningen innen utgangen av oktober. I den sammenheng er de bl.a. bedt om å vurdere om ordningen kan automatiseres og om prosessene for faglærtillatelse og tidlig arbeidsstart kan samordnes bedre.

Representantenes forslag 3 er med andre ord allerede er under oppfølging.

4. *Stortinget ber regjeringen innføre en fast track-ordning for høykompetent arbeidskraft med inspirasjon fra dansk modell*

Når det gjelder representantenes forslag 4, er det slik at hurtigsporet i Danmark innebærer at høyt kvalifiserte arbeidsinnvandrere som har fått tilbud om arbeid hos forhåndsgodkjente virksomheter, kan få en oppholdstillatelse innen 30 dager. For å kunne bli forhåndsgodkjent må virksomhetene oppfylle en rekke vilkår og delta i et veiledningsmøte. Forhåndsgodkjenningen gjelder i fire år og ansvarlig etat for godkjenningen skal føre fortløpende kontroll med at virksomhetene etterlever vilkårene for forhåndsgodkjenning. Manglende etterlevelse kan føre til inndragelse av forhåndsgodkjenningen. Etablering av en slik forhåndsgodkjenningsordning i Norge ble vurdert under Regjeringen Solberg, men ble da ansett for å være for ressurskrevende å administrere.

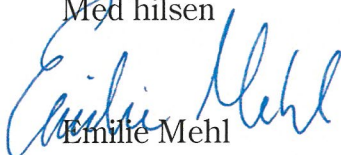
I Norge har vi heller valgt å ha en faglærkvote der 5 000 oppholdstillatelser årlig innvilges etter en forenklet prosedyre uten krav til en individuell arbeidsmarkedsmessig vurdering av om stillingen kan besettes av innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS. Behovet for arbeidskraft fra tredjeland må balanseres mot hensynet til en regulert innvandring og prioriteringene i arbeidsmarkedspolitikken. Hovedprioriteringen i arbeidsmarkedspolitikken er å sikre arbeidslinjen og mobilisere innenlandske arbeidskraftressurser. Hovedarena for rekruttering av utenlandsk arbeidskraft er det nordiske og europeiske arbeidsmarkedet. I tillegg er det lagt til rette for at arbeidsgivere kan rekruttere

nødvendig fagkompetanse fra tredjeland, men arbeidsinnvandringen derfra skal ikke fortrenge innenlandsk arbeidskraft eller arbeidskraft fra EØS. Det skal derfor som hovedregel foretas en arbeidsmarkedsmessig vurdering. Faglærerkvoten er et unntak fra denne hovedregelen og sikrer at et bestemt antall faglærte arbeidstakere innvilges oppholdstillatelse etter en forenklet prosedyre. Kvoten har hittil aldri blitt fylt opp, slik at alle faglærte arbeidstakere som fyller vilkårene, har fått innvilget tillatelse etter denne hurtigprosedyren.

Samtidig har UDI et generelt krav om å behandle alle søknader om faglærtillatelse innen 30 dager. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for faglærtsaker i 2019 var 19 dager, men innreiserestriksjoner, smitteverntiltak under pandemien og Ukrainasituasjonen har dessverre påvirket saksbehandlingstidene i utlendingsforvaltningen negativt.

Jeg mener det er lite hensiktsmessig å etablere nye og ressurskrevende ordninger i utlendingsforvaltningen som kun vil gjelde for et begrenset antall arbeidsinnvandrere. Kapasiteten i UDI og førstelinjen er presset, og ressursene bør derfor heller brukes til å korte ned ventetidene for alle saker til nivået før pandemien.

Med hilsen

Emilie Mehl

DET KONGELIGE
ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Kommunal- og forvaltningskomiteen i Stortinget
Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref.
2022/2748

Vår ref.
22/3918-

Dato
18. januar 2023

**Svar på spørsmål fra Høyre i kommunal- og forvaltningskomiteen til
Representantforslag 277 S (2021-2022) Raskere saksbehandling for
arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området**

Jeg viser til brev av 12. januar 2023 fra Kommunal- og forvaltningskomiteen til justisministeren, der komiteens medlemmer fra Høyre ber om mer informasjon i forbindelse med komiteens behandling av Dokument 8:277 S (2021-2022) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad om raskere saksbehandling for arbeidsinnvandrere utenfor EØS-området.

Stortingsrepresentantene viser til justisministerens vurdering av representantforslag sendt til komiteen 19. oktober 2022, hvor det fremgår:

«Når det gjelder representantenes forslag 3 sendte Arbeids- og inkluderingsdepartementet i juni 2022 et oppdrag til UDI og Politidirektoratet (POD) om å vurdere og foreslå forbedringstiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart, slik at den blir mer ressurseffektiv og brukervennlig.

Etatene har levert innspill til kortsiktige tiltak som viser at det dessverre ikke finnes noen rask løsning som øker bruken av ordningen uten at det vil gå utover kapasiteten til 4/5 søknadsbehandlingen som sådan. Det er derfor mest hensiktsmessig å vurdere om ordningen kan innrettes på en mindre ressurskrevende måte fremover. Etatene skal vurdere og foreslå langsiktige endringer i ordningen innen utgangen av oktober. I den sammenheng er de bl.a. bedt om å vurdere om ordningen kan automatiseres og om prosessene for faglærtillatelse og tidlig arbeidsstart kan samordnes bedre

Representantenes forslag 3 er med andre ord allerede er under oppfølging.»

Storingsrepresentantene Mari Holm Lønseth, Mudassar Kapur, Aleksander Stokkebø og Anne Kristine Linnestad ber om en redegjørelse for hvilke endringer etatene har anbefalt.

Jeg mottok innspill til langsiktige tiltak og endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart 4. november 2022. I svarbrevet beskriver direktoratene to alternative løsninger for forenkling og effektivisering av ordningen. Det første alternativet innebærer en helautomatisert saksbehandling, mens det andre alternativet innebærer fjerning av to vilkår. Direktoratene mener begge alternativene vil øke risikoen for at det utstedes bekreftelse på tidlig arbeidsstart til personer som ikke fyller vilkårene for oppholdstillatelse. UDI og POD har derfor også vurdert om det finnes tiltak som kan redusere risikoen for misbruk innenfor de ulike alternativene. Aktuelle risikoreduserende tiltak anses imidlertid som lite egnet da de ikke vil bidra til å redusere saksbehandlingstiden og ressursbehovet.

Svar på oppdraget er nå under oppfølging i Arbeids- og inkluderingsdepartementet, men må også ses i sammenheng med det tverretatlige arbeidet for å identifisere utfordringer i saksflyten i utlendingssaker og behovet for tiltak på andre saksområder. Eventuelle forbedrings- og effektiviseringstiltak bør iverksettes i en rekkefølge som sikrer størst effekt og gevinst. Det er i den forbindelse også viktig at eventuelle endringer i ordningen med tidlig arbeidsstart ikke får uheldige konsekvenser for kapasiteten i utlendingsforvaltningen og dens arbeid med å redusere saksbehandlingstidene.

Med hilsen

Marte Mjøs Persen